

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DOVARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS OADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM 20
BARCELONA

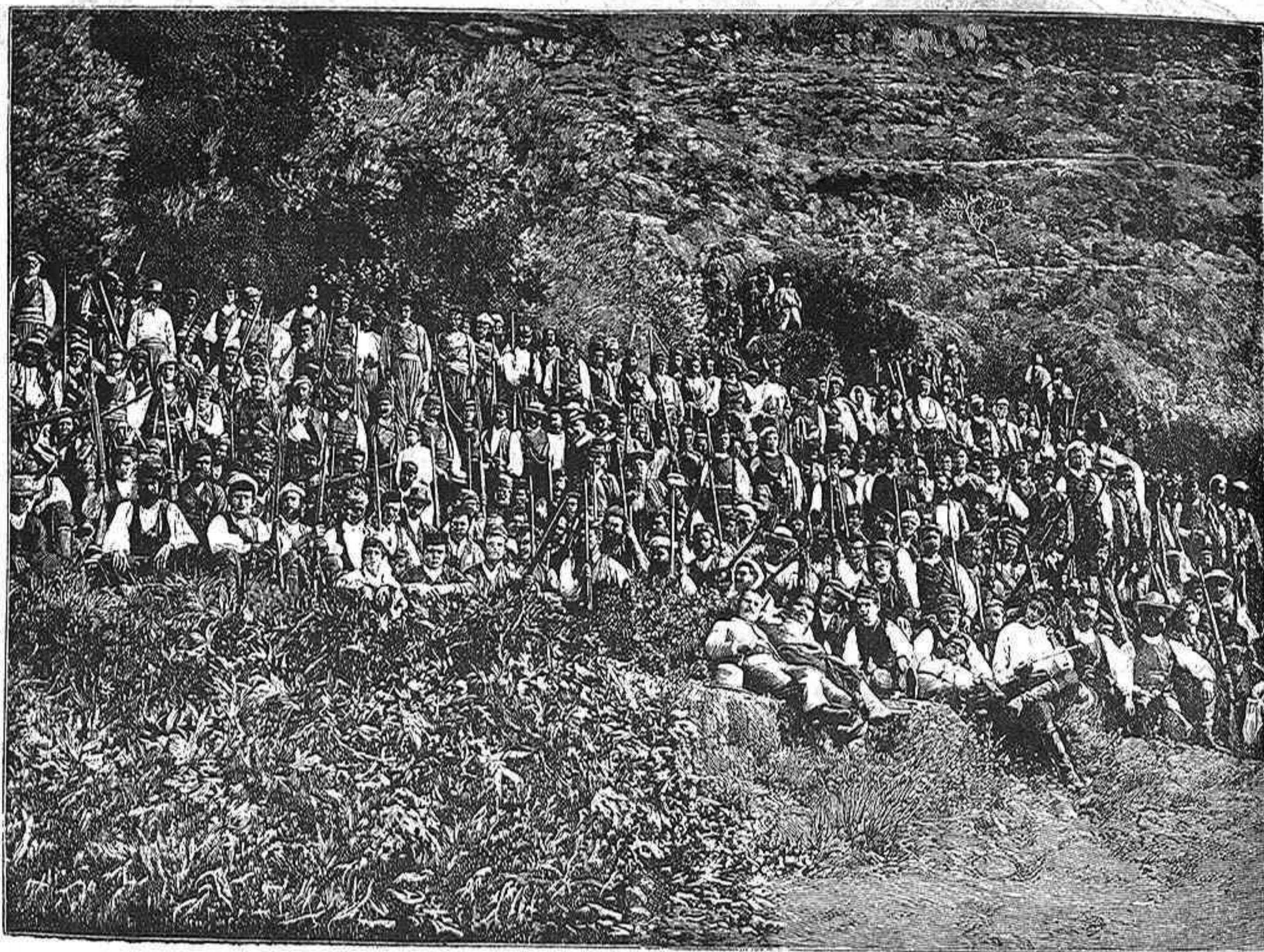
PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

INSURRECCIÓ DE L' ISLA DE CRETA

L' ALSAMENT DE L' ISLA DE CRETA

Una partida d' insurrectes.

(Del Monde Illustré)

CRONICA

L' acte realisat pels catalanistas entregant un *Missatge d' encoratjament* al Cónsul general de Grecia á Barcelona, ha tingut lo privilegi de *traure de llurs casetes* á alguns periódichs de Madrit. L' *Imparcial*, *La Epoca* y algun altre brandan á soment contra los *fellones* y *malandrines* que, avuy que la nació espanyola está compromesa en duas guerres mortíferas y devoradoras, s' entretenen á escriure conceptes del tenor següent:

«¡Avant y fora, que la causa es justa! Aquests estats que vos entrebancan y vos amenassan, que bombardejan á las víctimas en lloch de castigar als butxíns que las atormentan, portan sobre llur conciencia lo pes d' un vici d' origen; son presons de pobles: tenen cadascú á dins de casa la seva Creta, que podria d' un moment al altre desvetllarse y demansarlosi comptes de la seva llibertat calcigada.

»Si *Catalunya* tingués vot en lo concert dels pobles, ara mes que may se posaria de la vostra banda; que massa ha tingut de saber, per desgracia nostra, lo que es una dominació extranya, pera no aburrir-la sempre mes y á tot arreu ahont sia, tant si vé de turchs com de cristians.»

L' última paraula *cristians* deuen haverla llegida 'ls de Madrit com si digués *castellans*... Y de aquí vé 'l seu enfado. Y de aquí vé que 'l favor mes gran que 's figuran fer als firmants del *Missatge* es creure qu' están tocats del bolet, pera no dirlos que son una cáfila de malvats.

A nosaltres, francament, no 'ns ha sorprés gens ni mica, ni l' exageració del esmentat concepte ca-

talanista, ni l' efecte d' exasperació que ha causat en los periódichs de Madrit. Un y altre resultat acaban de persuadirnos de que hi ha aquí á Espanya encare molta mes sanch semita de lo que molts se figuran, lo mateix ensá qu' enllá del Ebro. Per tot arreu, quan vé l' ocasió 's veuen moros: moros ab calanyés y moros ab barretina.

*
* *

L' afany d' equiparar á Catalunya ab Irlanda, ab Creta y en general ab tots los pobles oprimits y vexats, no es mes que una hipérbole filla de la fantasia de alguns somniadors, obsessionats per una idea errònea y anacrónica. Encare viuen en temps de Felip V, y tot lo que ha fet Catalunya, desde l' any 14 del passat sigle fins avuy, pera referse y reconstituirse, alcansant en alguns importants elements de civilització y de prosperitat la supremacia dintre de la unitat espanyola, per ells no significa res, ni deu sumarse.

Ni 'l desvetllament de l' inteligencia que 's tradueix per la florida de las arts y de las lletras catalanas; ni 'l desenrotllament portentós de la industria que 's nudreix del consum de totas las terras espanyolas; ni la potencia mercantil de Catalunya que deixa enrera la de totas las demás comarcas de la nació; ni aquest general benestar que 's respira, principalment á Barcelona, molt superior al que 's disfruta en lo resto d' Espanya, cap de aquestas ventatjas positivas y palpables las tenen en compte alguns catalanistas, desde 'l moment que no saben imaginar-se mes que una Catalunya tiranizada com

Creta, vexada y oprimida com Irlanda: una Catalunya com la del any 1714, després del últim y formidable combat y avants de renaixer de las sevas cendras.

Y tot per una trista perversió de conceptes que 'ls porta á confondre 'ls beneficis indiscutibles de la unitat nacional, ab los vicis de una administració pública corrompuda, desgabellada, defectuosa y en molts de las sevas pretensions verdaderament empipadora; tot per confondre lo essencial ab lo merament accidental.

Perque precisa ser justos y reconeixer que no som nosaltres, los catalans, completament irresponsables dels vicis y defectes de aqueixa mala administració. Quan menos ens incumbeix la responsabilitat de no saberla corregir. Los mateixos catalanistas que gastan tota la pólvora en salvas per honrar los bons temps passats que per rahons històriques y naturals ja no poden tornar, l'emplearian millor tirant de dret contra 'ls abusos polítichs y administratius, y barrejantse en lo combat de cada día, de cada hora, de cada instant, sense donar-se pena d'embrutarse 'ls dits ab las impuresas de la realitat.

La veritat es que mentres ells s'exhalan en eternas elegías que entre 'l ferm rumor de l'atragada activitat material no troban eco, 'ls que monopolisan lo dret de regirnos y governarnos s'aprofitan qu' es un gust... y allà van abusos hont ells volen, sense trobar una opinió ferma y compacta que 'ls tanqui 'l pas resoltament ó 'ls aixali, com deuría ferse.

Lo catalanisme, en lo seu sistemàtic aislament de la vida nacional, es una forsa negativa pel bé de la nació y en molts cassos contraproduhent á sos propis designis.

Los vividors de Madrid, amants de que no s'estronquin las gangas de la centralisació y de la burocracia, en lloch de indignarse contra 'ls catalanistas quan emiteixen conceptes exagerats com el que figura en lo Missatge al rey dels Grechs, s'haurían de alegrar al veure com agafan sempre 'l rave per las fullas.

En la justa idea de reivindicar per Catalunya tots los elements característichs de la seva personalitat; llengua, costums, institucions de dret civil y autonomia administrativa interna hi estarian conformes la inmensa majoría dels catalans, pero respectant sempre la unitat nacional y sobretot la bona armonía inter-regional. Pero 'ls catalans, gelosos de sas condicions individuals, constituheixen un poble práctic, y no sacrificarán may la seva prosperitat, lo seu pá de cada día, la situació ventatjosa de sos interessos

dintre de la comunitat espanyola, als somnis de uns quants poetas hiperbòlics, ni á las fantasias renyidas ab la realitat, de uns quants ilusos.

Los mateixos catalanistas al presentarse al Cónsul de Grecia, 'm sembla que no estavan prou ben imposats de un pensament concret. Lo Sr. Rubió y Lluch, que fou qui parlá primer, hagué de dir:

«Y 'l mon enter, regoneixent aquesta derivació espiritual de la vella Grecia, repeteix ardentment á la nova, sa hereva llegítima en las presents circunstancias, lo desitj de Homer: «Sia un sol príncep, y un sol Rey pera tots los grechs.»

Si la Grecia era un conjunt de pobles diversos, ab costums, caràcters y lleys diferents ¿á que vé citar l'aspiració unificadora del immortal autor de la *Iliada*?

Y ¿perqué donchs, los catalanistas no han de aplicar á Espanya lo desitj de Homer, dihent: «Sia un sol príncep, y un sol Rey (ó un sol president de República) pera tots los espanyols?»

LA TRADICIÓ

—¡Qué s'hi ha de fer! ... Aixís ho hem trobat y aixís ho deixarém.

Aquests catalanistas que pretenen viure tan aïllats, tan esquerps, tan dintre de casa seva, haurien de abominar dels gloriosos reys de Aragó que conquistaven una gran part de Italia y portaven las sevas armas al antich comptat de Ateñas. ¿A qué anar fent lo *Quijote* per tot lo Mediterrá, imposant á tants pobles que cap conexió tenian ab nosaltres, la dominació aragonesa?

¿Es que tenen los catalanistas dos pesos y dos midas ó dos distints criteris segons hajan de apreciar lo que feyam nosaltres á expensas dels demés ó lo que fan els demés á expensas nostras?

Mes calma, mes serenitat, mes fixesa de criteri no hi estarian de sobra... Y si 'ls tinguessen com deurian, en lloch de considerar l' Ebro com una frontera entre dos pobles extranyes, aberració monstruosa, haurian de acostumarse á mirar á l' altre banda del Pirineu un bon tros de terra catalana, unida á Fransa. Baix lo punt de vista verament catalá, no es tant sensible que Catalunya siga espanyola, com que 'l Rosselló siga francès.

Pero consti que ni 'l Rosselló, ni Catalunya, se troban avuy, ni es de creure que 's trobin may en la trista y horrible situació de Irlanda y Creta. Tot lo més de que poden queixarse 'ls catalanistas, y també ho sentim nosaltres, es de que á la nit de l' entrega del *Missatge* la policia prohibís lo pás de la senyera del *Orfeo catalá* per la Rambla de Barcelona. Pero, no per aquest petit incident dirém que vivim á Turquia, encare que 'l senyor Hinojosa sembli un *patxá*, y exerceixin de *Mameluchs* los individus del cos d' ordre públich.

Aixó may.

P. DEL O.

L' AGRAHIMENT

Guiat pel magre gos, camina el cego
ab el bastó picant,
y el gos ab son instint que 'l lliga al home
ab paciencia humana 'l va guiant.

Ab un lladruch l' avisa si hi ha acera;
ab dos, si no hi ha gent;
donant á la cadena una estrebada
li diu el gos, si un carro vé, amatent

Confiat en l' animal, l' home atravessa
camins, hortas, poblats;
per tot arreu recull un munt d' elogis
pel gos que porta, pro diners, contats.

Un cop, que no ha sentit com l' avisava,
d' un entrebanch el gos,
cau el cego, y topant ab una pedra
al mitj del front se fe un esboranch gros.

Irritat aixecantse, dugas voltas
á n' el bastó ha donat;
grinyola el gos y mitj obert el crani
va á morí als peus del cego enfutismat.

Mes, no teméu que 'l cego de ma faula
's quedi sense gos.
Aqueixos animals fan com els homes:
Ahont n' estabellan un, s' hi enjoncan dos.

A. LLIMONER.

PLÁTICAS DE FAMILIA

Al sapiguer que *definitivament* ara van á arreglar-la, la plassa de Catalunya fa un brinco d' alegria.

—¡Ja era hora!... Després de tants anys de sentirne parlar y véureho sempre aplassat per las kalendaras gregas, ja 'm pensava qu' era qüestió de dei-

xarho corre. ¡Al últim veuré realizadas mas aspiracions de tota la vida! ¡Al últim podré conseguir que...—

Un espatech de xiscles que estalla en aquest moment interromp las alegres reflexions de la Plassa.

—¡Fora!—diu una veu.

—¡Enrera aquesta Plassa!—crida un' altra.

—¡No volém privilegis!

—¡Abaix las preferencias y las *camarillas*!...

—Pero ¿quí sou?—pregunta admirada la plassa de Catalunya, no comprenent d' ahont surten aquells *protestants* que tan inopinadament venen á amargar la seva alegría:—¿quí sou?

—Las *entitats* barceloninas.

—¿Entitats?... Com si 'm parlessiu de Silang y de Cavite. Si no us expliquéu mes clar...

—Som els rams de la ciutat que ab la distinció que á tú 't volen fer arreglante, creyéu sufrir evident perjudici é injusta preterició.

—Encare no comprench...

—¿No?—fa un dels alborotadors adelantantse:—ara ho compendrás.

Y arremangantse 'ls brassos y ensenyant uns punys que probablement fa senyals que no han vist lleixiu, comensa á descantellarse.

—Jo soch una Cloaca, no importa quina; una Cloaca qualsevol, perque totas som iguals. Miram bé, y ves si es gayre enrahonat que una ciutat com Barcelona tingui cloacas d' aquesta categoria.

—No, en quant á aixó, francament...

—Fa anys que prometen arreglarme, netejarme, ferme nova si convé, y ab tot y ser aixó un assumpto de tan imperiosa necessitat, sempre quedo á recó y se pre deixan la resolució del meu expedient per un altre dia...

—No negaré que la teva queixa es justa; pero ¿qué té que veure 'l teu arreconament ab la meva urbanisació?...

—¿Qué? ¿'T sembla equitatiu que avants d' arreglarme á mí t' arreglin á tú? ¿No coneixes que si l' Ajuntament s' ha de cuydar ab preferencia de lo mes indispensable y urgent, aquí lo mes urgent é indispensable soch jo?

—O jo—replica un' altra veu de las que figuran en el coro de la protesta.

—¿Quí ets tú?

—Un Empedrat, un delegat dels pobres empedrats barcelonins. Exceptuant tres ó quatre carrers que tenen una mica de cara y ulls, los demés del gremi estém ja de tal manera que no hi ha per ahont trepitjarnos.

—¡Quánta exageració!—exc'ama la plassa de Catalunya, com volguent atenuar la forsa de la protesta.

—¿Exageració? Dónans un repás detingut, y veurás ¡veurás lo que son los empedrats de Barcelona!... Sots per aquí, enfonzaments per allá, en uns carrers totas las pedras se bellugan, en altres no n' hi ha cap de sencera... ¡Som la vergonya de la ciutat, el desdoro de la capital de Catalunya!

—Per desdoro—salta un altre dels esbalotadors—el que jo significo.

—¿Quí ets?

—Un edifici que serveixo d' escola pública municipal.

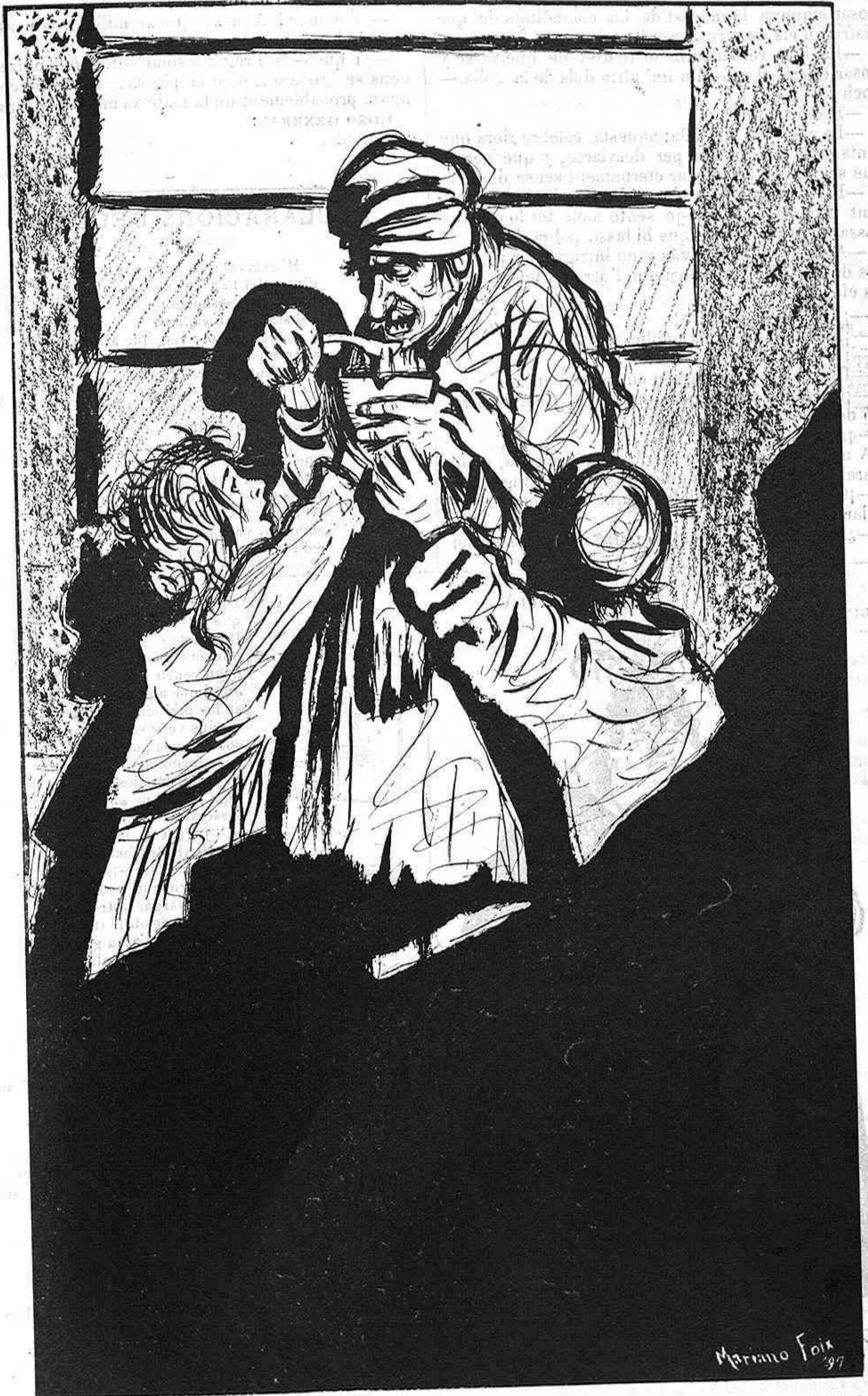
—¿Tan tronat?

—¡Tant!... D' aixó m' exclamo precisament. Lo que passa á Barcelona respecte á locals per escolas, no passa en lloch mes. ¡Quina negligencia! ¡Quina falta de humanitat y de decoro!...

—¡Apreta!...

—¿Que ho duptas? ¡Tú 'ns vejessis! Salas estre-tas, quadras humidas y sense ventilació, sostres baixos, enrajolats á trossos, banchs que apenas s' aguan-

¡A FINS DEL SIGLE XIX! (per MARIANO FOIX.)

Mariano Foix
397

¡Tres bocas per un sol plat!

tan ... A Barcelona podrém tenir ben instaladas las fieras del Parch; pero lo qu' es els noys que van á las escolas públicas.... ja pagarian qualsevol cosa de gosar siquiera la meytat de las comoditats de que disfrutan els avestrussos y 'ls micos.

—La que verdaderament té dret de queixarse y posar el crit al cel—diu un' altra dels de la colla,—soch jo.

—¿Cóm te dius?

—La riera de 'n Malla; aquesta célebre riera que tants anys há qu' está per desviar-se, y que per lo que sembla ha de quedar eternament sense desviar.

—Fills meus—fa la plassa de Catalunya, procurant escorre 'l bulto,—jo sento molt tot lo que us passa, pero ¿qué voléu que hi fassi, pobra de mí?

—Aguantarte com estás y no intrigar per passar-nos davant. Mes necessari que l' arreglo teu es el de las cloacas.

—¡Y 'l dels empedrats!

—¡Y 'l de las escolas públicas!

—¡Y 'l de la riera de 'n Malla!

—Us suplico que tinguéu en compte que....

—¡No volém tenir en compte res!.... ¡Abaix l' arreglo de la plassa de Catalunya!

—¡Abaix!... —

A n' aquest punt ha arribat la saragata, quan apareix un regidor dels que dirigeixen el tinglado.

—¡Calméuvos, escandalosos, que no hi ha per qué cridar tant!

—¿No? ¿Es dir qu' hem de mirar impassibles com

arreglan la plassa de Catalunya y á nosaltres ens abandonan?

—¿Quí us ho ha dit que l' arreglan?

—¡Y donchs! Aquests quinze milions de pessetas que s' hi destinan....

—¡Y qué!—fa 'l regidor somrient:—los quinze milions se gastarán; pero la plassa... la plassa continuará probablement de la mateixa manera que avuy.

CORO GENERAL:

—¡Ah!....

A. MARCH.

DECLARACIONS DEL "AVI."

M' estava, días enrera,
dintre del Parch contemplant
la estranya fisonomia
del simpátich elefant,
quan de prompte veig que allarga
sa trompa monumental
y agafantme per la orella
vá portarme á son palau.
Un cop dintre de la *arcoba*,
á sos peus ajenollat
per favor vaig demanarli
que 'm deixés en llibertat,
puig en mí sols trobaria
molts ossos y poca carn.
Al sentir las mévas queixas
somrient vá contestar:
—Si t' he portat aquí dintre

no es perque vulgui saciar
ab tú la méva carpanta,
res d' aixó, molt bé ja sabs
que sols entran al méu ventre
llonguets y trossos de pá
que 'm donan ab gran carinyo
quan venen á visitar'm.
Jo sé que algunas vegadas
en los períódichs locals
escrivi versos, y precisa
que donguis publicitat
en la forma que tú vulguis
als méus desitjos fundats.
Aquí tot sol m' aburreixo
passejantme amunt y avall,
só 'l juguet de la canalla
que ab xiseles fenomenals
tots me cridan:—¡Avil! ¡Avil!—
y per dar-me un tros de pá
'm fan allargar la trompa,
ó bé tinch de obrir tres pans
la boca, que de tan grossa
té la forma d' un calaix.
Las nits, com un trasto inútil,
me deixau abandonat;
si estich trist ningú m' alegra,
si acás ploro ningú 'm plany,
si pateixo ningú 'm cuyda,
y quan estich desganat
els llonguets que ab rábia 'm tiran
ningú 'ls pot aprofitar.
En cambi en Romeu, en Carlos
y 'n Pluton, que no son tant
animals com jo, y 'm consta
puig qu' ells soch molt més gros

(y alt
tenen las sévas.... queridas
pera poguer desahogar
sas passions desenfrenadas,
y jo tot sol.... ¿cóm ho faig?
Ab aixó sí no 's fan cárrech
del méu deplorable estat,
y no 'm portan prompte un' «Avia»
'l día menos pensat
salto aquest tancat de ferro,
me 'n vaig á la Casa Gran,
y als regidors que allí trobi
sense escoltar los seus planys
á cops de trompa 'ls empayto
fins á deixarlos baldats.—

QUARESMA

—¡Guipa!.... Aquesta si que, si vol menjar carn, lo menos necessita sis ó set butllas....

CAPRITXOS DE CUPIDO

¿Una xicota preciosa
casarse ab un home així?
Con oro nada hay que falle;
el Tenorio ja ho va dí.

.....
La nostra curta entrevista
aquí copio textual;
si 'n duptan, lo recurs tenen
de poderli preguntar.

QUIMET BORRELL.

¡OLÉ YAI Y ¡OREMUS!

Ja poden passar, ja: donya Sofia está ocupadíssima, y ni menos se fixará en que vostés están observantla.

Apreting una mica la porta.... ¡Ajá!.... ¿La veuen?... ¿Que si muda de casa? No senyors: aquest trasbals de faldas, cossos, cintas, llassos y adornos significa.... significa....

Ja veuran com ella mateixa, sense volguerho, 'ls ho fa saber: cabalment te 'l vici de enrahonar sola y en veu bastant alta.

Mírinla per l'obertura de la porta y escoltinla ab atenció.

Ara está parlant.

—«Desém primer el traje de *passiega* que vaig dur al ball del Liceo.

¡Que bé m' esqueya, segons van dirme!

¡Y lo que m' hi vaig divertir!...

No se qué hi té la gent ab aquests balls; jo trobo que no hi ha l'escándol que suposan.

¿Y aquest? ¡Ah!.... Es el vestit Lluís quinze que 'm va servir per aná al ball del Centro....

Es dir, Lluís quinze.... No sé si es Lluís quinze ó catorze.... Crech qu' es un número bastant alt.

De tots modos, bona gresca vaig ferhi al Centro també.

Sobre tot ab aquell jove que tenia la mania de pessigarme.... ¡Quín calaverón!...

Traje tercer: aquest s' ha de desar ab molt cuydado; es de pajesa catalana, y la mantellina sola val un remat de diners.

¡Qué mona estava ab aquest traje!

Vaig portarlo pel ball de la *Castalia moderna*.

Tothom me mirava, tothom m' omplia d' elogis.... Va haverhi un atrevidot que hasta 'm va fer set ó vuyt petons.... una pila.... ni vaig poguerlos contar de depressa que hi queyan....

Aquest... ¡ah!.... aquest es el gran traje; *Sirena del río*, el que duya 'l día del *asalto* de can Polle-ras.... ¡Quína nit aquella! ¡Quíns recorts mes agradables!....»—

¿L' han sentida? Donchs diguin ¡Olé ya!.... y vagin escoltant.

—«Pero es aixó; 'l Carnaval s' ha acabat y no hi ha mes remey que guardar per un altre any aquestas galas.

Ara venen las festas de quaresma.

¡Cada cosa á son temps!....

Aquest traje negre, que fa mesos que no me 'l poso, 'm servirá per anar als sermóns del pare Lluch....

Es un home que no mira gayre prim, y una hi pot anar de qualsevol manera.

Aquest que m' hi fet últimament, el portaré 'ls dijous, día de moda; es el día que dona conferencias el pare Colls.

L' iglesia s' ompla de concurrencia distingida, y es precis posarse á l' altura de las circunstancias...

Y aquesta mantellina tan mona y tan elegant, em servirá per anar á visitar monuments... ¡M' está molt bé á mí la mantellina!....

Vaja.... ja ho tinch tot arreglat per la temporada de quaresma... Ja estich tranquila y descansada.»—

¿Se n' han enterat? Donchs vegin si no es ocasió de dir:—¡Oremus!

MATIAS BONAFÉ.

RECORT DE CARNAVAL

(CASI HISTÓRICH)

—Ola tú; ¿no m' coneixes?—Ab veu prima

va dirme una disfressa
agafantme pel bras ab moneria
y buscantme conversa.

Jo molta n' hi vaig dar, porque la *taba*
no costa cap pesseta.

Al ser al últim ball, varias preguntas
li vareig fé ab prudencia.

y al dirli «de que anava» va acostármem
y 'm respongué:—Vaig d' esma.

J. STARAMSA.

LLIBRES

MARRODÁN PRIMERO.—Novela de D. J. M. MATHEU.—
En la literatura castellana ocupa 'l Sr. Matheu un siti distingit, conquistat ab son talent que brilla en totas las obras que porta donadas á l' estampa y que son principalment

novelas contemporáneas. No desmereix en cap concepte d'elles l'última que acaba de publicar.

MARRODÁN PRIMERO ve á ser una continuació de la tan laslebrada que porta 'l títol de *El Santo patrono*.

Una novela política que pinta al viu las costúms espanyoles després de la restauració borbónica: tal es lo género del llibre.

Lo Sr. Matheu retrata, ó millor dit fotografia no sols als homes y á las cosas, sino també á l'ambient moral que 'ls rodeja. Elements invisibles per la generalitat dels homes se deixan sentir en las páginas de la novela en las quals palpitan ab notable forsa. Y no es que el novelista extremi las facultats imaginativas, refiantse més bé de las perceptivas al servey de son exquisit esperit de observació.

A favor de aquestas condicions que posseheix en altísim grau, lo llibre, més que una novela sembla un tros de vida real, sense combinacions ni efectes rebuscats, tal com existeix en la realitat.

Una forma naturalment correcta, una gran claretat de conceptes y una notable precisió de llenguatge fan ameníssima la lectura del llibre, que de la manera com acaba, deixa esperarne d'altres.

Molt celebrarém que 'l Sr. Matheu se decideixi á escriure'ls, sobre tot si 'l públich, com es just, l'estimula y alenta.

SUPLEMENTO AL ANUARIO RIERA, *dedicado al Comercio*.—1897.—Oportunament ens ocuparem de la publicació del útil *Anuari* del Sr. Riera, que per lo que 's refereix á datos relatius á Catalunya, no te rival á Espanya.

En dita publicació hi figura un cupó que dona dret á adquirir gratis un exemplar del *Suplement*, que per altra part s'expén també per separat.—Lo *Suplement* conté una llista complerta posada per ordre alfabétich dels pobles d'Espanya ab son número d'habitants, provincia á que pertanyen, indicació de si tenen estació de ferro-carril, telegráfica y telefónica y de si sas oficinas de correus están ó no autorisadas per expedir y rebre cartas ab valores declarats y objectes assegurats: conté ademés la nova lley del timbre y un índice de tots los abonats á la central ab direcció telegráfica abreviada.

Altras publicacions rebudas:

Cuadros sinópticos de Legislación de Hacienda pública, por D. Arturo Forcat y Ribera, segundo jefe de la Intervención de Hacienda de la Provincia de Barcelona.—Lo quadro primer ofereix á la vista de cop tot lo referent á contribució industrial y de comers.—La inspecció del quadro implica un gran estalvi de busca y de lectura.

. Lo célebre *Maneja*, sarsuela bufa en un acte y en prosa, lletra de Conrat Colomer; música del Mestre Pérez Cabrero.—L'ha donada á l'estampa l'empresa de Lo Teatro Regional.

RATA SABIA.

LICEO

La aplaudida companyia Tani en la qual hi figuran ademés de la Srta. Coliva y 'l popular Grossi, las dos germana Tani, de las quals tan bon recorts guarda 'l públich del Liceo, ha reaparescut en lo mateix teatro al objecte de ajudar á passar la Quaresma als Srs. propietaris y als espectadors que acostuman á favorirlo ab la seva presencia.

Ademés de las operetas, com *Cin-ko-ka*, *La figlia di Madame Angot*, *Il Babbeo e l'Intrigante*, se posan en escena óperas bufas del antich repertori italiá, haventse representat ja *Il barbiere di Siviglia*, que obtingué una interpretació molt ajustada, distingintse la cantant que interpretá 'l paper de Rosina, qual nom en aquest moments no recordo.

ROMEIA

No 's registra cap novedat digna de consignarse. Per la senmana próxima s'anuncia l'estreno de una comedia qual títol *Las falsas burgesas* fa olor de plagi de una

hora lluny. Y 'ls cartells diuen ademés qu'está en estudi un drama titulat: *L'hostal de la Coixa*.

Autor de la comedia: 'l Sr. A. B.—Autor del drama: 'ls Srs. Q. y P.

Ja ho veuen: l'empresa de Romea, sens dupte á falta de autors de nom, acut á las lletras del Abecedari, que per lo vist han decidit dedicarse al cultiu del Teatro. En lo successiu las pessas teatrals estarán com las pessas de roba senyaladas ab inicials, perque quan vajan á la bugada no 's perdin.

TIVOLI

La companyia dramática del actor valenciá Sr. Colom conta ab elements molt apreciabls, que 'l públich ha tingut ocasió de aplaudir en las pocas funcions que porta celebradas.

En ellas s'han donat á coneixer algunas pessas com *El Santo del agüelo* deguda al mateix Sr. Colom, la qual no careix de gracia.

Lo *Tivoli*, donchs, convida á passar agradablement las vetillas en que hi ha funció, que son, apart de la dels dias festius, las dels dijous y dissaptes de cada senmana.

NOVEDATS

També es molt completa la companyia lírica espanyola que ha dedicat sas primeras funcions á las obras *Marina*, *La Tempestad* y *La Dolores*.

En l'ópera de Arrieta 's distingeix la Srta. Landy, lo barítono Sr. Querol y 'l baix Sr. Alcántara.

La Tempestad, posada en honor del mestre Chapi, que avuy se troba á Barcelona, tingué un éxit cemplert.

Y res hi ha que dir de *La Dolores*, briosa creació del mestre Bretón, que ha pres á Barcelona carta de naturaleza, sent la nostra la ciutat ahont ha alcansat un número mes considerable de representacions, sense que 'l públich se cansi may de sentir-la y aplaudirla.

.

L'empresa conta ab un gran número de obras per estrenar, degudas las mes d'ellas á reputats autors.

Algunas serán posadas espléndidament, á qual efecte treballan ab gran activitat los nostres mes celebrats escenógrafos.

CATALUNYA

Un teatro plé á vessar saludá l'estreno de *Las Bravias*, sellant ab sos reiterats aplausos un nou éxit de la temporada.

Prescindim del asunto de l'obra qu'está inspirat en una de las més celebradas comedias de Shakespeare, donada á coneixer á Espanya pel genial Novelli. Perillós será sempre sucari en la mateixa xiera del gran dramaturgo inglés. Per aixó no volém parlar aquí de la major ó menor habilitat ab que 'ls autors Srs. López Silva y Fernández Shaw han transportat als rentadors del Manzanares un argument qu'en l'obra shakerperiana passa entre caballers y tancant dintre de un acte, encare que ab diversos quadros, lo desarrollo qu'en la comedia inglesa 'n te cinch, y quatre en l'arreglo italiá representat per en Novelli.

La forsa de *Las Bravias* radica en la expressió dels tipos, arrancats del natural, en son llenguatge vigorós y pintoresch, en lo color de poble que vessa de tota l'obra. Lo públich, encare que algún tan estranyat de que las cosas vajan tan depressa, se sent seduhit per lo vigor de la pinzellada, que s'observa en los diversos quadros, plens tots de moviment y de vida, que constituheixen l'obra.

Lo mestre Chapi n'ha exhornat alguns ab trossos de música molt adequada á las situaciones. Lo diálech entre la Primorosa y Gurriato constituheix pel nostre gust una joya lírica. Lo públich opiná de igual manera demanant la seva repetició.

L'obra ha sigut posada ab esmero, estrenantse una bonica decoració del Sr. Urgellés que representa las inmediacions de l'Ermita de San Isidro.

En lo desempenyo se'n emportaren la palma la Sras. Cubas, Campos y Sabater; y 'ls Srs. Pinedo, León y Lasantas encarregats dels principals papers.

En resum: pel públich una nit agradable: per l'empresa un altre tret que dona al bell mitj del blanch.

GRAN-VIA

Entre las obras posadas últimament en escena mereix citar-se la titulada *La ley del Profeta*, que sigué rebuda ab aplauso.

Lo dimecres se'n estrená un altre titulada *A orillas del Cinca*, de la qual, me veig privat de parlarne, per falta material de temps.

A CASSA' DE MARIT (per TÓFOL.)

—Vamos, noyas, que avuy me sembla que *llameu* molt l' atenció.

LIRICH

Notable per demés promet ser la série de concerts que baix la direcció del mestre Nicolau, comensará demá dissapte al Lirich.

Ompla la segona part del programa *La batalla de Vitoria* del immortal Beethoven, no tocada may á Barcelona.

Desde ara casi 's pot assegurar que aquesta batalla será un gran triunfo, ab lo qual se posará de relleu una vegada més lo bon gust artístich de nostres filarmónichs.

N. N. N.

PESTÍFERA

Bonica, elegant, bufona
y procedent de Calcuta
desembarca á Barcelona
lo que 's diu una gran dona
dins la vida disoluta.

La consigna es molt severa,
y la Sanitat obliga
á fumigá á l'extrangera.
¡Pró, noys, de quina manera
la Sanitat la fumiga!

Las sabatas, la sombrilla,
la capota, la maleta
y 'ls vestits y la cotilla.
Després d' aixó, ¿acás perilla
donarli patent de neta?

Un cop ben desinfectada,
la indiana seductora
posa cotxe, pren criada
y lloga casa amoblada
al estil de gran senyora.

De dia y de nit passeja
brindant delicias y amors;
y sa guapesa rumbeja
mentres la enrotlla y festeja
un aixám d' admiradors.

Tant bé se sab presentar
en lo que 's diu el Gran Mon,
que la *hige life* al conquistar
s' ha fet ja més popular
que la famosa Ninón.

Com qu' es senyora y viu sola
fia al doná' algún tiberi
en la *hidalgua* espanyola,
pró arma cada xerinola
que fá tremolá 'l misteri.

La gatzara 's torna orgia,
que pren peu cada vegada
¿Qui allí dins sospitaria,
mentres regna l' alegría,
que la casa está empestada?

¡Cert! Ja no 's fá com avans
la tertulia filarmónica;
proa contan els estadants
que tots els contertulians,
tenen la peste bubónica!....

* *

May deu la Ciencia discreta
fé una afirmació absoluta,
y á tota flavia coqueta
may li deu patent de neta,
donéuli patent de.... ¡bruta!

FOLLET.

Barcelona ofereix totas las comoditats imaginables
y fins aquellas que no s' imaginan, en especial los
días de gran vent.

Quan bufa l' huracá fent espetegar portas y cortinas,
es molt agradable sentir entre aquests instru-

ments de percussió las vibracions dels fil-ferros del
teléfono, que no cessan ni un sol instant la seva mú-
sica *modernista*.

Als accents de aquesta arpa colossal los barcos
anclats al Port acostuman á ballar una polca saltada
que n' hi hauria per llogarhi cadiras, si 's tingués la
seguretad de que 'l vent no se las havia d' endur.

* *

Per assistir á aquesta funció imponent, es de ri-
gor vestir-se de pontifical.

Y 'l mateix vent s' encarrega de posar fi á la seva
toilette.

¿Prefereixen lo color clar? No tenen mes que atra-
vessar los carrers del Ensaxe, y en un instant que-
dan enfarinats de pols de cap á peus.

¿Son partidaris del color fosch? Donchs s' arriban
al moll del carbó ab la seguretad de sortirne mes
negres que 'n Maceo.

¿Els agrada 'l color gris? Donchs á barrejar: una
mica d' Ensaxe y un'altra mica de moll de Sant
Bertrán, y ja están servits.

Y lo mes notable es que de aquests serveys l'
Ajuntament no 'n fa pagar ni un quarto. Son ente-
rament gratuïts, perque en materia de polsaguera
no hi ha al mon cap mes ciutat que puga *fer la pols*
á Barcelona.

Vels'hi aquí que 'l Missatge dels catalanistas al rey
dels Helens pot imprimir-se á tot arreu, menos al
Avenç.

Ja 'm sembla que veig á n' en *Maçó* y en *Caças*
encarantse'm y dihent:

—¿Y ara? ¿perque no ha de poderse imprimir á
casa nostra?

Molt senzill: perque 'l Missatge va dirigit al sobe-
rá grech, y vostés han eliminat la *y grega* de la sé-
va ortografia.

La costúm dels trenta conservadors barcelonins,
que, fassi fret que fassi calor, sigan á dalt, sigan á
baix, se reuneixen cada trimestre á fer un ápat, nin-
gú podrá negar qu' es molt bona, sobre tot si l' arrós
está al punt.

Y no mes son trenta. Trenta justos y cabals. A
trenta 's plantan. Unicament l' altre dia, y en obse-
qui de 'n Morlesin, qu' es com sab tothom l' ull dret
de 'n Cánovas, van avenirse á fer trenta hú.

* *

Al final del ápat van pronunciarse alguns brindis
eloqüents.

Va brindar en Planas y Casals; va brindar D. Ata-
nasi; va brindar lo Sr. Sard, y no va brindar lo se-
nyor Sert perque no hi era.

Pero en cambi va deixar sentir la seva veu elo-
qüent lo Sr. Puig y Valls (D. Mariano), 'l qual refe-
rintse als soldats que lluytan y arrostran la mort á
Filipinas y á Cuba, exclamá ab una unció evangéli-
ca que li hauria envejat qualsevol bisbe:

—Dios velará por los que allí luchan, *y por los
que aquí trabajan*.

Y por los que aquí banquetean: havia de dir.

Encare que lo mateix te, per quant, segons per
qui, 'l moure las barras ja es un treball.

S' estava donant un concert en la gran Sala del
Palau de Bellas Arts y mentres l' organista Sr. Da-
niel interpretava la Rapsodia catalana de Mr. Gi-
gont, tot de un plegat quedá interrompuda la co-
rrent d' ayre de las orgas eléctricas, y ¡adiós rap-
sodia!

Mentida sembla que aquellas orgas perdin el buf
ab tanta facilitat.

¡Y tan caras que van costar!...

D. Domingo Guardiola, procurador de l' Audiencia, ha mort... víctima de la bomba del Liceo.

No hi fa res que haja passat tan temps desde aquell terrible succés: lo Sr. Guardiola no havia de pahirlo.

A son costat veje morir instantáneament á sa esposa y á sa filla, á son cunyat y á sa cunyada. Ell mateix sortí ferit de alguna gravetat; pero que son las feridas del cos comparadas ab las que 's reben á l' ánima?

Lo Sr. Guardiola assistí á la funció del Liceo en obsequi de la seva filla, que aquell dia vestía de llarch per primera vegada. S' empenyá en que els oncles de la nena l' acompanyessin, participant de aquella festa íntima de familia, y aquests que no acostumavan á anar may al teatro, no pogueren excusarse de complaure á son cunyat, en quant aquest, obviant l' inconvenient de ser aquella una nit tempestuosa, passá á recullirlos en un carruatje.

De manera que involuntariament els portá á la mort, junt ab la seva filla idolatrada y ab la seva amantíssima esposa.

Nosaltres coneixíam y estimavam molt al senyor Guardiola.

Durant molts anys, avants d' exercir lo càrrech de procurador, sigué company nostre en los periódichs diaris *La Razón*, *El Independiente* y *La Independencia*. Era, donchs, fill de la premsa, y en sa modesta plassa de gacetiller sabia desplegar una diligencia, un zel y una probitat exemplars. Era un excelent amich, jovial y bondadós.

Ab l' horrible tragedia del Liceo veje pondre's per sempre mes lo sol de l' alegría.

Per últim ha anat á reunir-se ab aquells á qui tant estimá y que en un tancar y obrir d' ulls va veure morir en una nit per ningú tan infausta com per ell y la seva familia.

Dos extrangers l' altre dia després de pendre un cotxe de plassa 's negavan á pagar lo degut al cotxero.

Un d' ells fins va dir qu' era ciudadá 'dels Estats Units.

Peró conduhits en presencia del Comandant de la Guardia

Al rey destronat de Anám, los francesos li han donat per residencia una torre de recreo, prop de Alger, corrent per compte del govern de la República, tots els gastos de la seva estancia.

De manera que la República francesa cría rey.

L' ex-soberá anamita entreté la seva forcosa ociositat dedicantse á estudiar la pintura, baix la direcció de un hábil professor.

Y fins aseguran los que han vist algún de sos quadros qu' en poch temps ha fet molt grans progressos.

Sería bonich que de un ex-rey ne sortís un bon pintor.

Llavors podria fins aspirar á obtenir medallas y premis en las exposicions artísticas. Pero lo qu' es la corona, 'l trono y 'l cetro... *podrá pintarse'ls.*

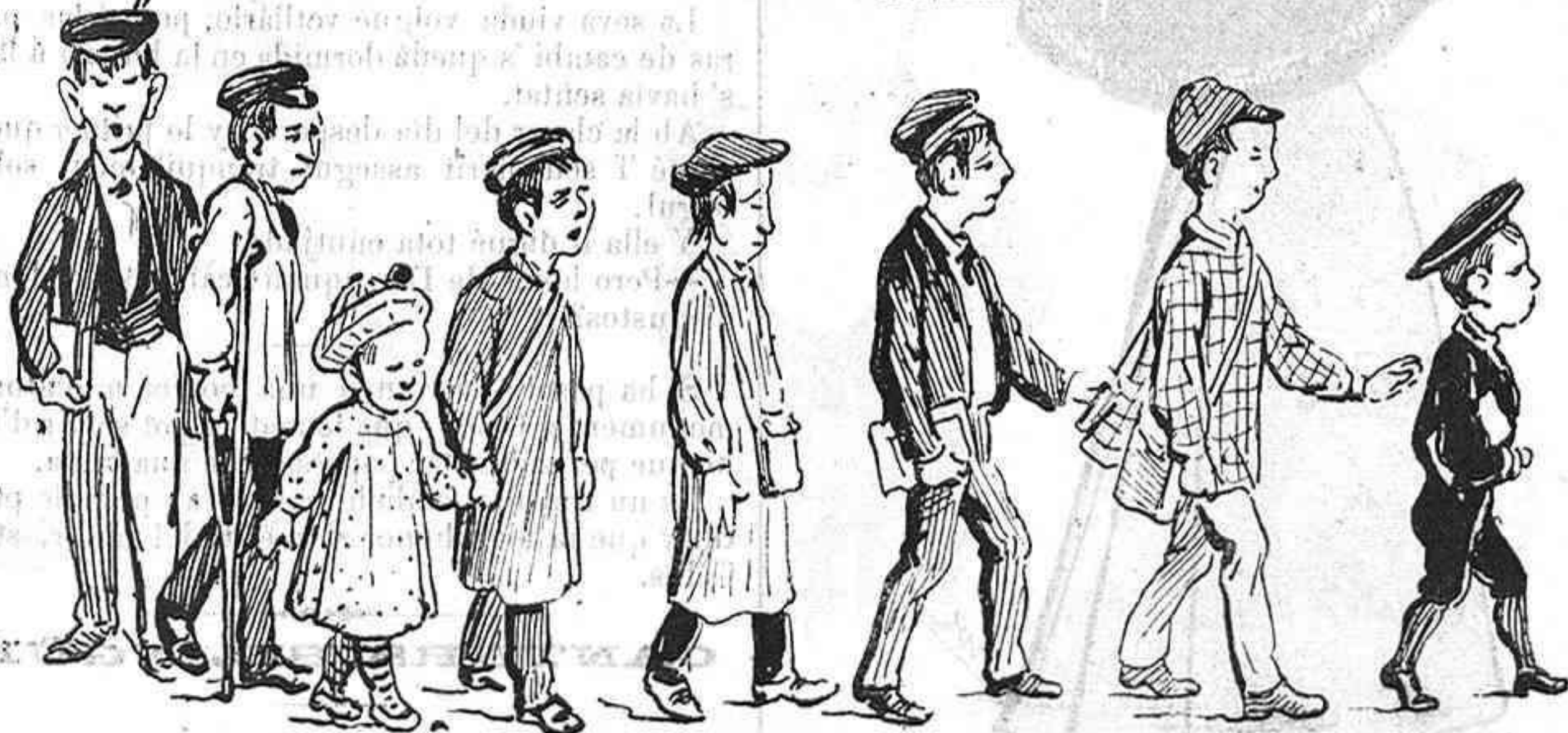
MÚSICA DEL TEMPS

municipal no tingueren mes remey que afluixar la mosca.

Y quan sigueren fora, 'l cotxero s' adoná de que li havían endossat dos pessetas falsas.

Si 'ls extrangers eran realment *yankées* ¿que li sembla Sr. Nadal? ¿No valdría la pena de que per part de l' Arcaldía s' entaulessin las corresponents reclamacions diplomáticas?

¡A Doctrina!

SOMBRERETS DE MODA

—Adréssam aquestes plumas, Caimitu, que crech que se'm decantan.

Los coloboradors de senmanaris catalans que forman la Colla *Apats y Lletras* celebraren lo diumenge passat l'aniversari de la seva fundació ab un xefís á Vallvidrera.

L'amaniment principal del menjar sigué 'l bon humor prodigat á dojo.

Que per molts anys pugan celebrar ab la mateixa alegria tan agradable festa.

—Part hi vull!—ha dit lo govern als propietaris de billars en los quals s'hi fan apostas.

Y en lo successiu percibirá 'l tres per cent de totes las travessas que s'efectuhin.

La lley prohibeix lo joch... pero en una taula de billar la lley serveix de mingo.

S'enten, sempre que 'l govern puga arreglárselas de manera que fassa sempre bonas.

Ha mort lo funámbul Blondin, que sigué una celebritat europea, passant la maroma ab una seguretats y un aplom maravellosos.

En los seus bons temps visitá la nostra ciutat, y la seva fama sigué tal, que arribá á anar en los romansos y en los ventalls de canya. Feya fredat véureli atravessar distancias enormes, á una altura esgarrifosa: y ho feya de diverses maneres, endavant, endetrás, tapat d'ulls, ab un home carregat á l'espatlla, tirant un carretonet, disparant fochs artificials y fins fregint una truita y menjántsela.

La seva hassanya mes ruidosa consistí en atravesar las cataratas del Niágara, en presencia de mils y mils d'espectadors ansiosos.

Se conta de un inglés que 'l seguía á tot arreu ahont anava ab la seguretats de que un día ó altre 'l veuria caure y estrellarse. Blondin va arribar á temer la perfidia de aquell home transformada en obsessió, y quan lo veyá entre 'l públich en lo moment de posarse á funcionar, sentía una momentánea esgarrifansa.

Per fi l'inglés va morir-se, y 'l funámbul assistí al seu sepeli, no sé si per honrar á aquell admirador tan especial, ó per convencers personalment de que l'enterravan, y que ja no surtiría may mes á ferli la llesca.

Blondin ha mort á 73 anys d'edat deixant una fortuna que s'aproxima á 2 milions de franchs.

No tots los homes polítichs que fan equilibris sobre la maroma tenen tanta sort.

Un quènto vell, pero graciós.

S'havía mort un individu: van vestirlo, van ficarlo á la caixa, deixantla oberta y voltada de ciris.

La seva viuda volgué vetllarlo; pero á las primeras de cambi's quedá dormida en la butaca á la qual s'havía sentat.

Ab la claror del día despertá, y lo primer que vejé sigué 'l seu marit assegut tranquilament sobre 'l bagul.

Y ella li digué tota enutjada:

—Pero home de Deu ¿quán acabarás de donarme disgustos?

S'ha posat á la venda una bonica miniatura del monument á Colón, que lo mateix pot servir d'adorno que per subjectar papers sobre una taula.

Es un treball metálich realisat ab notable pulcritut y que fa molt honor al mérit del autor, senyor Callís.

CANTARS BILINGÜES

*¿No es verdad, ángel de amor,
que en esta apartada orilla*

me podrías toiná l duro
que 't vaig deixar l' altre día?

NYICH-NYACH.

*Por mucho que tú me quieras
nunca lo harás como yo,
perque tú ho fás de debó
y jo may ho faig de veras.*

RICARDO ANQUELA.

*¿Sabes de que tengo gana?
Pues tengo gana, morena,
de veure á la teva mare
dugas canas sota terra.*

*Puse mi amor en un alto
y se lo ha llevado el viento...
Estreno ahir un rellotje,
y me 'l pispa l' Habanero.*

E. BROQUETAS.

*Niña aun que estés quejumbrosa
tus quejas puedo escuchar,
puig soch sort y no las sento...
No 't cansis de gemegar.*

JUMERA.

UN ORADOR FURIÓS

—¿Desde quán....

—¡Y bé!....

—¡No, no y no!

—¡Si fos precís....

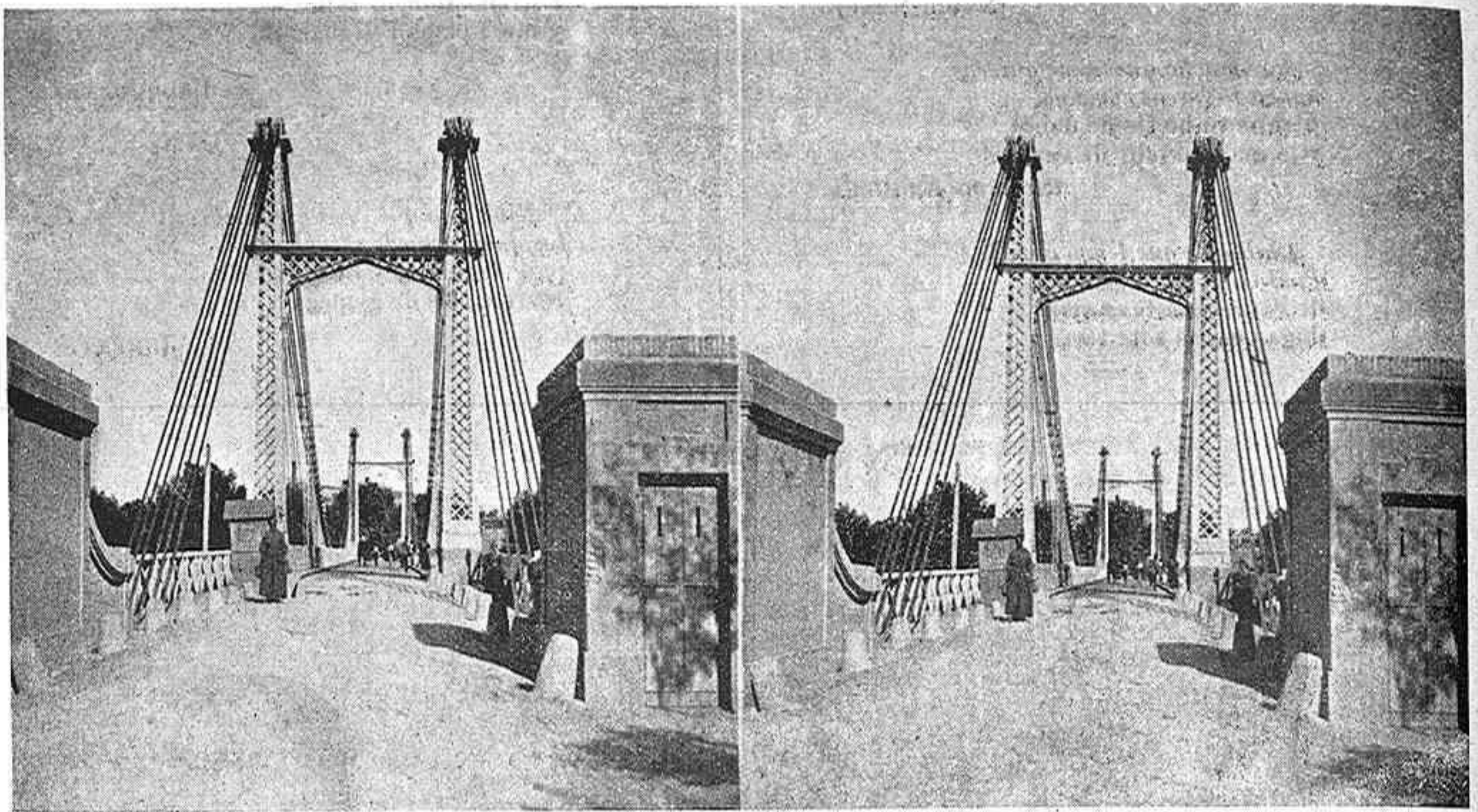

—La paciencia te 'ls seus límits!....

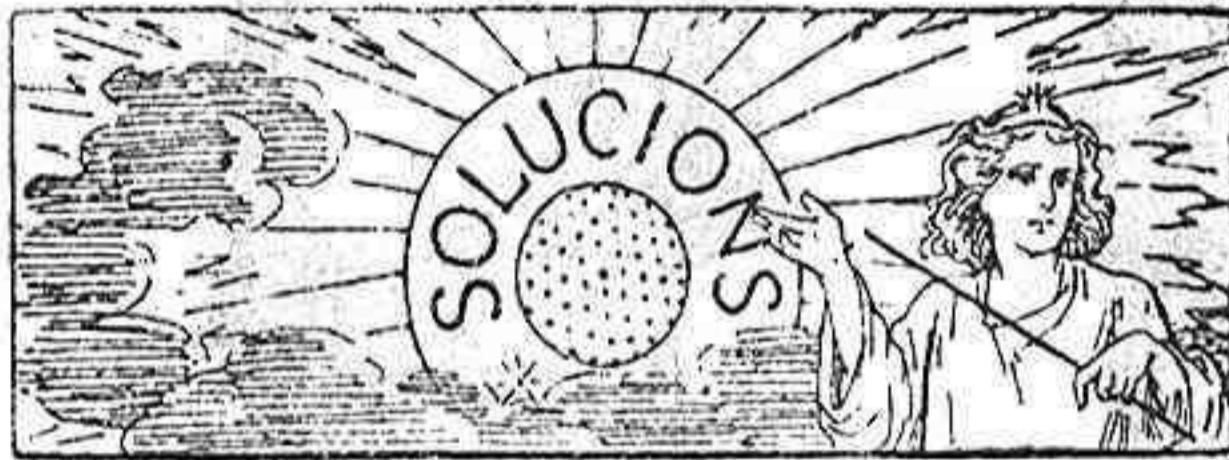
—He dicho.

L' ESTEREOSCOP DE «LA ESQUELLA» (*)

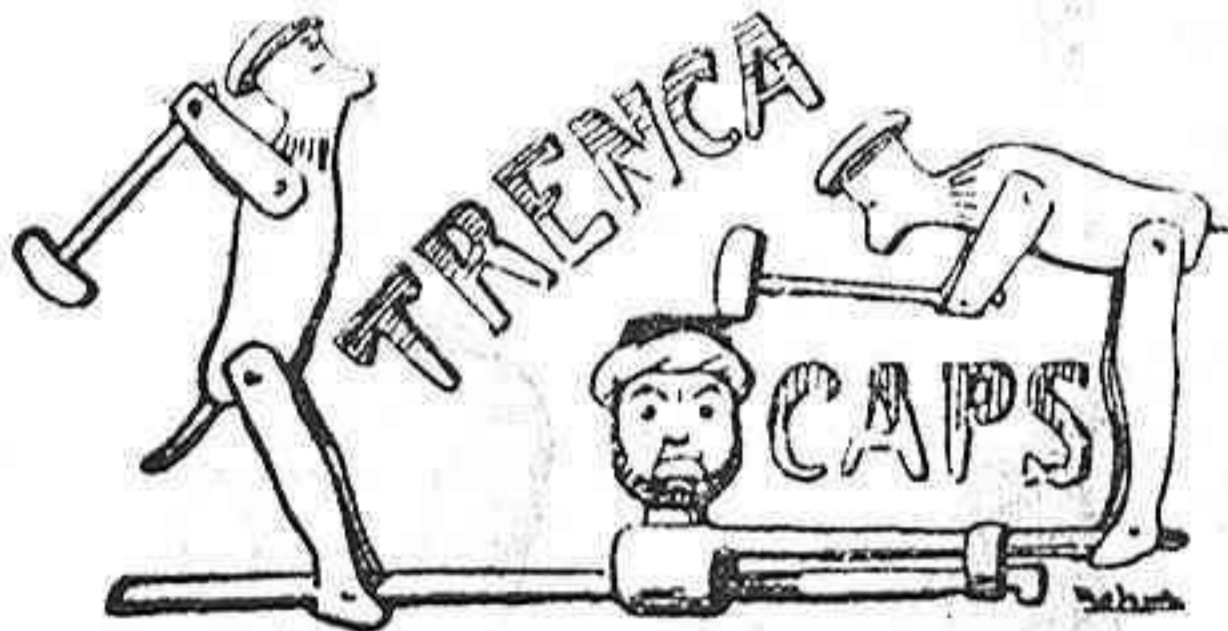
Un pont colgant.

(Fot. Rus.)

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.^a XARADA.—*Can-to-na-da.*
- 2.ª ID. 2.ª—*Ca-ba-nas.*
- 3.ª ENDAVINALLA.—*Ayre.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Las carbassas de Montroig.*
- 5.ª TERS DE SÍLABAS.—
AL FON SA
FON DIS TA
SA TA NAS
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Confiter*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Per caps grossos los nanos.*

XARADAS

I

MASSURCA

Música de LAS CAMPANADAS

Avuy que á n' aquesta sala
hi quarta moltes
noyas paradas
y tocan la massurca

de la sarsuela
Las Campanadas,
sens mourer fressa
me 'n vaig depressa
quart buscar noya per aquí dins
que ja l' orquesta
veig que s' aprasta
fent refilear los seus violins.
Quart-dos veig una morena
que está soleta, assentada.
—Vol fé 'l favor? ¡resalada!
¿Total ara hu-inversa ab mí?
—Francament, me dona pena,
lo donarli jo un desayre,
perque d' hu-dos no 'n sé gayre;
si 'n sabés, diria «sí».

—Aném hermosa
quart hu-segona
que aixó s' acaba
d' aquí una estona.
—Donchs, vaja, accepto,
ja que tan préga;
pro, vegi, 'm sembla
que farem pega.
—Per qué hém de ferne
si vosté es bella
com una estrella
del ample espay?
Y quina tersa-
quarta-segona
¡vosté no es dona!
—No 'm dono may.
—Si fossim promesos
no sé 'l que faria.
Jo prou li diria
sino que 'ns escoltan.
—Alsi bé las camas
si acás se li arronsan
que aquí son pagesos
y tot ho esbotzan.
—¡Quarta! ¡Quin tanto!
—Ahont, pitera?
—Aquí al darrera
en mitj del clatell.

(*) En la llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, trobaran els nostres lectors al preu de 6 pessetas cada un magnífichs y perfeccionats aparatos pera mirar aquestas vistas, á las quals donan un relleu extraordinari.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

COLECCIÓN DIAMANTE

(EDICIÓN LÓPEZ)

Anuncis

OBRA NUEVA, tomo 50 de la colección

ACABA DE SALIR

PERFILES CÓMICOS

POR EL DISTINGUIDO ESCRITOR FESTIVO

LUIS TABOADA

Forma un elegante tomo de unas 200 páginas con una cubierta en colores del notable artista José Luis Pellicer.

Precio: **DOS reales.**

PEQUEÑECES DE LA GUERRA DE CUBA. Por un *Español*. Un tomo 8.º . . . Ptas. 1'50

Ricardo Taboada Steger. **CARAMELOS DE LOS ALPES.** Un tomo 8.º . . . Ptas. 1'50

Miguel de Unamuno. **PAZ EN LA GUERRA.** Un tomo en 4.º . . . Ptas. 4

Camilo Flammarion. **LA ASTRONOMÍA Y SUS FUNDAMENTOS.** Un tomo 8.º Ptas. 2'50

Id. *id.* **¿QUÉ ES EL CIELO?** Un tomo 8.º . . . Ptas. 2'50

MANUAL PRACTICO DE ELECTRICIDAD

GUÍA DEL MONTADOR ELECTRICISTA

Por L. GARCÍA.

Un tomo 8.º Ptas. 3.

OBRAS NUEVAS

LAS BRAVIAS

SAINETE LÍRICO EN UN ACTO
por JOSÉ LÓPEZ SILVA

Y
Carlos Fernández Shaw

Precio: Ptas. 1.

EL PADRINO DE «EL NENE»

¡ **TODO POR EL ARTE!**

SAINETE LÍRICO
por JULIÁN ROMEA

Precio: Ptas. 1.

LICEO BARCELONÉS

Historia de la fundación de esta institución y de su desarrollo hasta el año 1896
por GENARO GARCÍA. Precio: Ptas. 2.

UN CASAMENT A PROBA

per C. GUMÀ
AB DIBUIXOS DE
M. Moliné. Preu: 2 rals

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

BARCELONA A LA VISTA

8.º cuaderno **30** céntimos **cuaderno 8.º**
Provincias: 35

Saldrá próximamente el 8.º cuaderno de este interesante y popular album de fotografías inéditas.
En venta: Cuadernos 1.º, 2.º, 3.º, 4.º, 5.º, 6.º y 7.º

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan retaixas.

LLUNA DE MARS

L' huracá segueix bronzint,
la gana segueix pujant,

la bolsa segueix baixant,
i l' arcalde segueix dormint!

—Jo no m' aguanto.
Quina patada
mes consagrada
¡vatúa n' ell!

ESCOLÁ VILAFRANQUÍ.

II

Ara que 't trobo aquí, Inés,
¿qué va passarli á en Pasqual?
—Hu ¿qué vols que li passés?
Que li van robá 'l total,
ahir, sortint de *Dos-tres*.

TAP DE SURO.

ANAGRAMA

A l' estació de *Total*
vareig veure al noy *Delfi*
que tocava ab frenesí
de *tot* un ayre marcial.

MELÓN CANSADO.

TRENCA-CLOSCAS

LOLA BARTÉS CAVIANA

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas lo
títul de una popular publicació.

ENTREBÉS.

PANERA NUMERICA

1	—Consonant.
6 2	—Negació.
6 8	—
7 8	—Nota musical.
3 5	—
1 2 3 4 5 6 7 8 9	—Nom de dona.
9 4 9 6 9 7 8	—Nom d' home.
7 5 6 5 6	—
7 8 2	—Nom de dona.
9 6 9	—
9 6 4 8 9	—

PAQUITO S. L.

GEROGLIFICH

ETS

QUE

J. ROMANSOS.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.